

СПРАВА «ЦІМЕЙКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF TSIMEYKO v. UKRAINE)

(Заява № 32960/13)

Стислий виклад рішення від 27 червня 2024 року

У жовтні 2012 року декілька громадських організацій повідомили Київську міську державну адміністрацію про свій намір провести мирні зібрання перед Центральною виборчою комісією (далі – ЦВК). 27 жовтня 2012 року Окружний адміністративний суд міста Києва (далі – ОАСК) встановив загальне обмеження на проведення масових заходів перед ЦВК у період з 28 жовтня до 12 листопада 2012 року. 29 жовтня 2012 року на заявника, який прибув до ЦВК з наміром провести мирне зібрання, працівники міліції склали протокол про адміністративне правопорушення, проте суди звільнили його від адміністративної відповідальності у зв'язку з відсутністю в його діях *corpus delicti*. Київський апеляційний адміністративний суд залишив без задоволення апеляційну скаргу підприємства, власником якого був заявник. Вищий адміністративний суд України відмовив йому у відкритті касаційного провадження. Також щочетверга з 2006 до 2012 року заявник проводив мирні зібрання перед Національним банком України (далі – НБУ). Заявник повідомляв Київську міську державну адміністрацію про намір провести мирне зібрання перед НБУ. 29 жовтня 2012 року ОАСК встановив обмеження права на мирні зібрання, які громадські організації мали намір провести перед НБУ у період з 30 жовтня до 31 грудня 2012 року. 01 і 08 листопада 2012 року заявник у супроводі групи людей прибув до НБУ з наміром провести звичайне щочетвергове мирне зібрання. Працівники міліції розігнали демонстрантів, посилаючись на постанову ОАСК від 29 жовтня 2012 року, та склали щодо заявника протокол про адміністративне правопорушення, проте суди знов звільнили його від адміністративної відповідальності, встановивши, що він не порушував законодавства, і постанову від 29 жовтня 2012 року до нього не застосовувалася. Кримінальне провадження за скаргю заявника на дії працівників міліції, які перешкодили йому провести мирні зібрання 01 і 08 листопада 2012 року, декілька разів закривалося та відновлювалося. У лютому 2020 року Печерський районний суд скасував постанову прокуратури про закриття провадження та зобов'язав відновити розслідування. Додатково 05 грудня 2012 року ОАСК обмежив підприємство, власником якого був заявник, та всіх інших осіб у реалізації права на мирні зібрання перед НБУ у період з 06 грудня 2012 року до 31 березня 2013 року. 28 лютого 2013 року ОАСК заборонив проведення усіх мирних зібрань перед Генеральною прокуратурою України (далі – ГПУ) у період з 01 березня до 30 квітня 2013 року. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з перешкоджанням йому у проведенні публічних заходів 29 жовтня 2012 року, 01 і 08 листопада 2012 року, а також з 06 грудня 2012 року до 31 березня 2013 року; що

постанова суду від 28 лютого 2013 року обмежила його право на проведення мирних зібрань, а також за статтею 13 Конвенції на відсутність у нього засобів юридичного захисту у зв'язку з цими скаргами. Розглянувши скарги заявника, Європейський суд вказав, що звільнення судами заявника від адміністративної відповідальності із зазначенням, що він не порушив законодавства, було достатнім для висновку, що дії працівників міліції 29 жовтня, 01 і 08 листопада 2012 року не ґрунтувалися на законодавстві у розумінні пункту 2 статті 11 Конвенції, відтак було порушено це положення. Європейський суд зазначив, що він детально вивчив законодавчі положення, на які посилався ОАСК у своїй постанові від 05 грудня 2012 року (якою обмежив право на мирні зібрання в період з 06 грудня 2012 року до 31 березня 2013 року) і встановив, що вони не відповідали вимогам Конвенції щодо якості закону. Зокрема, Європейський суд вказав, що нормотворче право органів місцевого самоврядування стосовно подібного важливого питання як свобода зібрань не має законних підстав в українському законодавстві. У контексті наведеного Європейський суд зробив висновок, що обмеження права заявника на проведення зібрання не ґрунтувалося на положеннях законодавства, які б відповідали вимогам Конвенції щодо якості закону, та констатував порушення статті 11 Конвенції. Частину заяви зі скаргою на постанову суду від 28 лютого 2013 року Європейський суд відхилив відповідно до пункту 4 статті 35 Конвенції, оскільки ця скарга не виявляє жодних ознак порушення прав і свобод, гарантованих Конвенцією або протоколами до неї. Щодо скарг заявника за статтею 13 Конвенції Європейський суд зауважив, що заявник повинен був мати можливість домогтися розгляду судами його скарг на постанови від 27 і 29 жовтня 2012 року та 05 грудня 2012 року до дати запланованих подій, однак він не знав про постанови суду, якими були встановлені обмеження на проведення публічних заходів, і не міг оскаржити їх до дат запланованих ним заходів. Жодні передбачені законодавством терміни не зобов'язували суди ухвалювати свої остаточні постанови до запланованої дати проведення заходів заявником, тому Європейський суд не переконаний, що доступні заявнику засоби юридичного захисту, які мали ретроспективний характер, могли забезпечити належне відшкодування у зв'язку зі стверджуваними порушеннями Конвенції. Також Європейський суд зазначив, що розслідування скарги заявника щодо дій працівників міліції тривало з 2013 року щонайменше до 2020 року. Враховуючи зазначене, Європейський суд дійшов висновку, що у заявника не було ефективного засобу юридичного захисту у зв'язку з його скаргами за статтею 11 Конвенції, та констатував порушення статті 13 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує неприйнятними скарги стосовно постанови від 28 лютого 2013 року, а решту скарг у заяві – прийнятними;
2. Постановляє, що було порушено статтю 11 Конвенції;
3. Постановляє, що було порушено статтю 13 Конвенції;

4. Постановляє одногосно, що встановлення порушення саме собою становить достатню справедливу сатисфакцію будь-якої моральної шкоди, завданої заявнику;
5. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.